

УДК 070(091)(477):94(477).15

Оксана Супронюк
(Київ)

ЧАСОПИС «ВІСНИК СОЮЗУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ» (ВІДЕНЬ, 1914–1918) ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

Стаття висвітлює сторінки історії українського еміграційного часопису «Вісник Союзу визволення України», що виходив у Відні у 1914–1918 рр., і став одним з чинників становлення державності України періоду Першої світової війни.

Ключові слова: зарубіжна україніка, український еміграційний часопис, Перша світова війна, становлення державності.

Процес національного відродження, державотворення в сучасній Україні нерозривно пов'язаний з осмисленням історичного минулого нашого народу, прагненням осмислити духовний досвід попередніх поколінь. У цьому контексті великий інтерес зберігається до української преси, яка сама є частиною історії, оскільки живиться реальною дійсністю і, в свою чергу, впливає та збагачує її.

Одним з напрямків наукових досліджень відділу зарубіжної україніки Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського є опрацювання часописів діаспори, того пласту періодичних видань, які виходили за межами України, і які зберігалися раніше в закритих спецфондах й були неприступні для широкого загалу читачів, введення до наукового обігу їх змісту та створення й забезпечення умов їх бібліографічного використання.

Одним з таких джерел є «Вісник Союзу визволення України» (далі «Вісник СВУ»), журнал, який виходив у Відні з 1914 до 1918 рр. Це був друкований орган першої політичної організації на землях західної України – «Союзу визволення України». Матеріали про діяльність «Союзу визволення України» й його друкованого органу були заборонені у радянській Україні. Радянська історіографія зображала «Союз» як організацію буржуазних націоналістів, що отримувала кошти від австро-німецького блоку з метою підривної діяльності серед російських військовополонених часів Першої світової війни у боротьбі проти Росії. Перегляд такого погляду розпочався з здобуттям Україною незалежності. Якраз в рік відзначення сторіччя Першої світової війни і виникнення «Союзу визволення України», підводимо перші підсумки вивчення його діяльності вже в новітні часи. Одними з найбільш послідовних дослідників цієї теми, є сучасні історики І. Срібняк [11, 12], І. Патер [6, 7].

Серпень 1914 р. виявився переломним в житті українського народу. Вибух Першої світової війни, частиною якої була війна між Росією та Австро-Угорщиною, державами, що володіли українськими землями, пробудив надії багатьох українців на можливість розв'язання українського національного питання.

Перед Першою світовою війною Росія підтримувала панслов'янський рух, що в основному було мотивовано етнічними і релігійними прихильностями і конкуренцією з Австро-Угорщиною. За допомогою воєнної сили вона прагнула розширити територію Російської імперії до Карпатських гір, захопити під прикриттям ідеї «об'єднання всіх руських земель під скіпетром російського царя» Східну Галичину, Північну Буковину, Закарпаття, а також використати воєнний стан, щоби назавжди покінчити з національним рухом українців, знищити останнє, сильне гніздо українського сепаратизму в Галичині, що загрожувало її великодержавним, імперіалістичним планам і цілості російської імперії. Протиукраїнська російська преса поширювала думку, що Росія до того часу не зліквідує у себе українського національного руху, доки поза кордонами буде існувати вічне джерело української ідеї в Галичині, що буде все оживляти національний спротив українців в Росії.

Українські провідники з початком Першої світової війни, виношуючи, хоча і не зовсім чітко окреслені, наміри здобуття політичної самостійності, почали шукати шляхів реального впливу на розвиток воєнних подій, щоби наприкінці війни мати голос при визначенні долі України. Політична ситуація тих років дала їм можливість розвинути ідею відновлення української державності, а також розробити програму втілення її в життя.

Зрозумівши, що перемога Росії у війні була б смертельним ударом по українству, галицька інтелігенція спільно з наддніпрянськими емігрантами стала під час цього протистояння на бік Австро-Угорщини та Німеччини. Внаслідок цього виникли дві формації: політична – «Союз визво-

лення України» та військова – Українські січові стрільці (головним лозунгом яких стало визволення братів-українців з «московських кайданів»).

Таким чином, перша політична організація на землях західної України – «Союз визволення України» (далі – СВУ) виникла у Львові 4 серпня 1914 р. Створений він був українцями, емігрантами з Росії. На чолі організації стояла президія: А. Жук, Д. Донцов, В. Дорошенко, М. Залізняк, М. Меленевський, О. Скоропис-Йолтуховський. На початку СВУ очолювали Дмитро Донцов і Микола Залізняк.

4 вересня 1914, внаслідок захоплення Львова російською армією, організацію було перенесено до Відня. СВУ поставила за мету боротьбу за створення самостійної України і вважала доцільним для досягнення цієї мети співробітництво з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Очільники її сподівалися за допомогою західних українців – в боротьбі проти Росії – досягти створення самостійної Української держави. СВУ розгорнув жваву діяльність, насамперед у ділянці інформації про українську справу різними мовами.

Часопис «Вісник СВУ», який став головним друкованим органом організації, і був основним джерелом інформації про її діяльність, – виходив у Відні з 5 жовтня 1914 р. до 13 листопада 1918 р. (редактори В. Дорошенко, А. Жук, М. Троцький, М. Возняк). Всього вийшло 226 чисел накладом 5 тисяч примірників [2, с. 216-217]; [8, с. 577]; [4, с. 734-735]. На його сторінках ми бачимо публікації, що відображали найрізноманітніші сторони українського життя: про бої на фронтах війни, становище населення в період Першої світової війни, змагання українців за відродження власної держави. Значна кількість його матеріалів була присвячена дипломатичній діяльності Союзу за кордоном, інформуванню центральних держав та країн Антанти про українців та український визвольний рух. Частина матеріалів розкриває реакцію зарубіжної преси на активізацію української справи на міжнародній арені.

В першому номері часопису «Вісник Союзу Визволення України» (від 5 жовтня 1914, Відень), було надруковано ряд її програмних документів: «Наша платформа», «До громадської думки Європи», «До українського народу Росії», «Відозви СВУ» до болгарського, румунського народу. Згодом були надруковані відозви, звернені до турків, шведів і чехів.

Документ «Наша платформа» був програмним, на якому фактично базувалася діяльність нової організації, – програма була спрямована проти імперських планів Росії поглинути Україну. Особливо наголошувалося, що «...національно-політичною платформою Союзу є державна самостійність України».

В усіх цих документах організація репрезентувала себе виразником інтересів українського народу Росії й заявила про наміри використати війну австро-німецького блоку проти Росії для завоювання самостійності держави України. Мова йшла про Королівство Україна, яке мало стати конституційною монархією з демократичним внутрішнім устроєм, однопалатною системою законодавства, мовними і релігійними свободами для всіх національностей і самостійною українською церквою. Її створення необхідне для встановлення політичної рівноваги і подальшого мирного розвитку Європи. В відозві стверджувалося, що лише самостійна Українська держава створить захист для Європи проти Росії з її експансією та звільнить слов'янський світ від згубного впливу панмосковізму.

СВУ розгорнув широку інформаційно-представницьку діяльність у центральних та нейтральних державах Європи з допомогою його представників у різних країнах: у Німеччині (О. Скоропис-Йолтуховський), Італії (О. Семенів), Болгарії й Румунії (Л. Ганкевич), Туреччині (М. Меленевський), Швеції й Норвегії (О. Назарук), Швейцарії (П. Чикаленко).

Значним дипломатичним успіхом діяльності СВУ стала заява (в листопаді 1914 р.) турецького міністра Талаат-бея про потребу визволення України й запевнення про допомогу турецького уряду в здобутті самостійності України.

Визначною була й видавнича діяльність СВУ. Крім часопису «Вісник Союзу визволення України» також видавалися тижневик «Ukrainische Nachrichten» (у Відні для німецькомовного читача), «La Revue Ukrainienne» (у Лозанні (Швейцарія) французькою мовою). Загалом завдяки СВУ з'явилося близько 50 книг і 30 брошур про Україну німецькою, французькою, англійською, італійською, угорською, турецькою, шведською, румунською, хорватською, чеською та болгарською мовами. Також було видано велику кількість книг та брошур українською мовою.

Названі відозви СВУ, надруковані у «Віснику СВУ», були першими актами української закордонної політики від часів так званої мазепинської еміграції (у першій половині XVIII ст.), відкритим виступом на міжнародній арені представників українського народу. Це було початком інформаційно-дипломатичної роботи, яку СВУ протягом 4-х років його існування, проводив у різних країнах світу.

Звертає на себе увагу опублікований 15 вересня 1916 р. (Ч. 58) в «Віснику СВУ» Поклик Загальної Української Ради «До всіх культурних народів світу», в якому, зокрема, відзначалося: «Українська справа мусить бути справою всіх культурних народів світу й тому Українці виносять свою справу перед суд цивілізованого світу». «Загальна Українська рада, зложена з австрійських і російських

Українців, в ім'я культури й цивілізації, в ім'я людскости й поступу, в ім'я природного й історичного права українського народу на своє вольне життя й розвиток своєї національної окремішності, найрішучіше протестує проти явного змагання Росії: підчинити царській тиранії Галичину й Буковину та проти переслідування українського життя!».

«Цілу область української етнографічної території в 150 тисяч квадратних кілометрів перерито й перекопано стрілецькими ровами, збито гранатами та скупано в крові! Людські оселі зруйновано. Мільйони українського населення zostалися без даху. Ця матеріальна руїна української землі, фізичне нищення українського населення, пролита тепер і в минувшині кров найліпших синів нашого народу в боротьбі за кращу національну будучність дають нам право жадати від культурного світу уваги до нашого положення й до наших змагань».

«Хай буде вільний кожний народ, але хай же й 35-мільйонний український народ, що заселює простір 850 тисяч квадратних кілометрів, не буде погноєм для чужих культур пануючих над ним народів!».

«Хочемо бути самостійними господарями своєї землі, в сім'ї вільних і рівних народів мати повну спроможність розвивати свої духові сили й матеріальні багатства свого краю для себе та для людства!» (Підписи: К. Левицький, М. Василько, Л. Бачинський, М. Ганкевич, М. Меленевський, Я. Весоловський, В. Темницький. Відень, 15 вересня 1916 р.¹

Із вересня 1914 СВУ почав працювати серед українських військовополонених. В ході бойових дій періоду Першої світової війни 1914–1918 рр. мільйони солдатів воюючих держав потрапили у полон. Українці, що служили у російській та австро-угорській арміях, опинилися в таборах для військовополонених, розміщених на території Німеччини, Австро-Угорщини, Італії, Російської імперії. Втрати полоненими російської армії, куди протягом війни було мобілізовано найбільше українців, становили 2,4 млн. осіб.

Зусиллями українських політичних і громадських діячів у Австро-Угорщині та Німеччині, зокрема очільниками СВУ, були започатковані окремі табори для військовополонених українців. У листопаді 1914 р. було відкрито табір у Фрайштадті (Австрія), один з найбільших. У 1915 р. виникають українські табори в Німеччині: Раштат, Вецляр, Зальцведель, в Угорщині – Дунасердагель. Виділення українців в окремі табори з початком війни домігся від військової влади Австро-Угорщини й Німеччини СВУ. Фактично ці табори стали частиною цієї політичної організації. Всього заходами СВУ в цих та інших таборах було згуртовано близько 80 тисяч українців [5, с. 10].

Представники СВУ вели організаційну, релігійну, культурно-освітню та національно-виховну діяльність серед полонених українців, яка відображалася на сторінках «Вісника СВУ». Засновувались українські школи, бібліотеки, читальні, хори, оркестри, театри, церкви, курси української історії та літератури, кооперації, політичної економії, української і німецької мов та газети. Постали українські парафії, клуби, каси взаємодопомоги, крамниці. Були закладені гімнастично-спортивні товариства. У таборах працювали такі відомі діячі, як професори С. Смаль-Стоцький та В. Сімович, доктори М. Чайківський, О. Охрімівич, Р. Домбчевський, Й. Безпалко, письменник М. Голубець та інші.

Щотижня в таборах відбувалися загальнодоступні віча, де звичайно проголошувалися доповіді про актуальні події, висвітлені керівниками українського руху. Використовувалася кожна нагода, щоб зібрати якнайбільше людей. Дискусії на таких вічах були дуже цікаві: в них міг виступити кожний, кожний діставав відповідь на питання, які його хвилювали. Для чисто таборових справ у кожному таборі був свій власний секретаріат з полонених.

Велике виховне значення для освітньої роботи мало те, що кожний табір мав свій часопис, що висвітлював події у світі, в Україні й таборові справи. Писали й дописували самі полонені, багато з них стали згодом добрими публіцистами, редакторами, коректорами. Окремий відділ у кожному часописі займала «таборова хроніка» за тиждень, повідомлення про внутрішні роботи. Загалом табори полонених українців, організовані «Союзом визволення України» – це був окремий світ, у якому українці на тому історичному етапі пройшли довгий шлях в процесі національного самоусвідомлення [1, с. 9-156; 6; 7; 11; 12]. Під час полону ним було охоплено десятки тисяч наддніпрянських українців. Усі вони понесли ті знання, що їх набули в таборах, в Україну. Багато з них, як нам відомо, билось в пізніших часах у рядах українського війська, багато наклало головою за українську державність та ще більше стало організаторами українського села.

Національно-культурна праця проводилася не лише в українізованих таборах, але й в багатонаціональних, а також у численних робітничих командах, розкиданих по всій Австро-Угорщині та Німеччині. Усі згадані напрямки діяльності СВУ висвітлювалися на сторінках «Вісника СВУ». Серед авторів часопису ми бачимо М. Лозинського, А. Жука, О. Скоропис-Йолтуховського, І. Бочковського, В. Дорошенка, О. Назарука, М. Меленевського, Є. Бачинського, С. Томашівського, Р. Купчинського, А. Бабюка, Є. Левицького, Л. Ганкевича, М. Троцького, В. Темницького та ін. Висунулися талановиті дописувачі і з середовища полонених, серед них О. Кобець, М. Босий, П. Соха, Б. Гаркуша, І. Чор-

¹ Орфографію документу, як і інших текстів початку ХХ ст., наведених в даній публікації, оновлено.

нодоля, І. Невеселий, Ю. Шкрумеляк, М. Струмок. Автори статей, поезій переважно підписувалися псевдонімами або криптонімами.

Одним з непересічних діячів того періоду визвольних змагань був Михайло Гаврилко. Його біографію (чи не вперше?) опублікував на сторінках «Вісника СБУ» (1916, Ч. 55) Осип Назарук «Четарь У.С.С Михайло Гаврилко (Спроба характеристики)». А повну його біографію було введено до наукового обігу сучасним істориком Романом Ковалем нещодавно. Поет, скульптор і художник, автор першої і, на жаль, забутої Шевченкіани, січовий стрілець, вояк, життя якого закінчилося трагічно: Михайло Гаврилко віддав його за вільну Україну (в 1920 р. його спалили в топці локомотива червоноармійці). Коротке життя М. Гаврилка було дуже насиченим. Він брав участь у діяльності Союзу визволення України, вів агітацію серед полонених українців у таборах, згодом відкривав перші українські школи на Волині, ставив пам'ятники Тарасові Шевченку в Прикарпатті, на Буковині та рідній Полтавщині, виготовляв барельєфи, горельєфи, медальйони з зображенням Т. Шевченка (його авторські роботи визнано першою мистецькою шевченкіаною). Він воював за Україну як січовий стрілець, повстанський отаман [3].

Крім політичних матеріалів (відозв і звернень) на сторінках «Вісника СБУ» звертає на себе увагу серія статей просвітнього характеру, наприклад: О. Скорописа-Йолтуховського «Самостійна Україна мріє у 1791 р., політичною утопією в 1854 р. й пекучою потребою в 1888 р.» (Ч. 38, 39, 1916); М. Лозинського «Галичина в житті України» (Ч. 9/10, 13/14; 15/16, 1916); Б. Барвінського «Звідки пішло ім'я «Україна?»» (Ч. 11/12, 1916); М. Грушевський «Українство як самостійне й природне явище» (Ч. 49, 1916); М. Троцький «Українська справа в Росії» (Ч. 54, 1916) та ін.

Пізніше, коли вже в Росії сталася революція (1917), організувався ще один український табір полонених старшин, у Ганноверському Мюндені, але там українці-старшини російської армії, організували свою роботу самостійно, не під керівництвом «Союзу визволення України», хоч «Українська Громада» в Мюндені діставала видання «Союзу», мала контакти з його осередком в Берліні, і таборів діячі, що працювали в СБУ, їздили на наукові виклади до Мюндену, консультували «Громаду» з різних напрямків діяльності. В останньому числі «Вісника СБУ» за 1917 р. (Ч. 53) українська громада старшин подала своє звернення до всіх полонених офіцерів-українців у Німеччині (за підписами генерала-майора В. Зелінського, підполковника Пухтаєвича, підполковника Коваленка), датоване 15 грудня 1917 р. З огляду на важливість зазначених тут думок, які стосуються історично-політичних умов та національно-патріотичного самовизначення, цитуємо цей документ тут із незначними скороченнями. Свідомі офіцери із табору Ганновера-Мюндена зазначали:

«Великі часи випали на нашу долю. З-під попелу віків перед лицем здивованого світу встає приспаний велетень – Україна. Здійснилися мрії і сподівання найкращих синів нашої неньки, займається зоря нового, вільного життя.

Старий Київ, окритий славою давніх минулих років, стає могутнім осередком стихійного, нестримного руху. Наші брати здобувають собі там, у тяжкій боротьбі, крок за кроком, свободу, стару нашу прадідівську волю. Один за другим відбуваються там з'їзди, закладаються інституції, росте організація краю, постає народна влада, перетворюється цілком старий ненависний лад.

Іде велетенська робота, будується міцна основа для життя одноцільної, незалежної й вільної, демократичної України. Вже лунає горда й радісна пісня побіди над страшною мрякою. Вже рожеві квіти щастя манячать перед змученим українським народом.

Та революція ще не скінчилась, ще чується подих шаленої реакції. Народна свобода й добробут ще не закріплені. Але вони є в руках самого народу. Лише організація, тісне з'єднання всіх синів України та спільна невпинна праця приведуть нас до досягнення певної волі.

На нас, як на інтелігенції, лежить в цей момент великий обов'язок перед Рідним Краєм... Нехай тепер, під цю велику годину, наш народ не скаже вже, що інтелігенція зрадила його. Нехай кожен із нас загляне глибоко у свою душу і перецінить перед судом історії свій скарб. Кожному, хто не хоче бути викинутим із життя напливом нових хвиль його, треба братися до праці над собою» (1917, Ч. 53).

Після Лютневої революції в Росії за участі представників СБУ з полонених українців весною 1917 р. було сформовано дві дивізії: «Синьожупанна» у Німеччині та «Сірожупанна» в Австрії з метою захисту українських територій. Згодом вони влилися в українську армію (ЗУНР, УНР). Формально, як партія, СБУ припинила свою діяльність у квітні (за іншими даними – 1 липня) 1918 р., відзначивши, що вона виконала своє завдання – Україна стала державою.

Матеріали до історії національно-визвольної боротьби українців і процесів державотворення в нашій країні, що постають зі сторінок «Вісника СБУ» часів визвольних змагань Першої світової війни сьогодні дуже зворушують. І до того ж події сторічної давнини тісно перегукуються з історичними подіями, – революцією гідності, яка сталася в Україні у 2013–2014 рр., через 100 років після того етапу визвольних змагань.

Символічним і не випадковим є те, що революція гідності в Україні сталася в рік 200-річчя Т. Шевченка. Т. Шевченко був одним з провідників української справи і в роки Першої світової війни. На сторінках «Вісника СВУ» багато шевченківських матеріалів, розповідь про них може бути матеріалом для окремого дослідження. Василь Сімович, один з діячів СВУ, писав: «Як воно так склалося, що всесвітня завірюха зчинилася в році столітнього ювілею Шевченка? Випадок це чи Доля зглянулася вже над тим народом, битим громами історії та січеним канчуком неволі? Правда, сказати ще не можна, як повернеться колесо воєнних подій, як і не можна сказати, чи доведеться нам уже тепер виповнити Шевченків заповіт у цілій його повні?» [9, с. 10, 12]. Портрет Т. Шевченка під час європейської революції в Україні у 2014 р., як символ боротьби країни за незалежність, висів на головній сцені київського Майдану.

Оглядаючи визвольні змагання періоду Першої світової війни, які постають зі сторінок «Вісника СВУ», бачимо, в яких важких умовах відбувалася боротьба, надзвичайно важку працю купки людей, яка складала організацію. Просвітницька й організаційна робота були складними, зі сторони загалу культурно-просвітній праці «Союзу» чинився опір, було багато недовіри, люди, під впливом московської пропаганди, прагнули до єднання з Росією, відчували великий страх перед Росією, як непереможною державою, негативно ставилися до центральних держав, національна ідея приживалася серед народних мас з великим трудом.

Але тогочасні українські провідники попри всі складнощі зробили колосальний крок вперед у справі національно-патріотичного виховання українців. Позитивними чинниками визвольних змагань періоду Першої світової війни були: загострення національної самосвідомості населення, підняття «українського питання» на міжнародний рівень, створення українських збройних формувань, набуття воєнного досвіду. Просвітницька діяльність Союзу Визволення України допомагала усвідомлювати історичну самотність українського народу, спонукала до боротьби за самостійну державу. На тому історичному етапі ці змагання привели до створення Української держави, яка проіснувала з квітня до грудня 1918 р.

Зі сторінок «Вісника СВУ», який послідовно виступав за державну незалежність і соборність України, постає велична панорама національно-визвольних змагань українців на початку ХХ ст. і важкого шляху утвердження ідеології боротьби за українську державу. Багато з того, що відбувається в сучасний період, має свої аналоги в минулому, відповіді на нагальні питання сьогодення можна відшукати саме в історії. Ні зусилля українських вождів, ні страждання вояків на полях битв не пропали марно. Боротьба за нашу державність триває, досвід минулого потрібен для захисту нашої країни від сучасних агресорів. Матеріали, які складають часопис «Вісник СВУ», допомагають осягти складні процеси державотворення, відкривають нові можливості для осмислення історії нашої держави і побудови її на новому історичному етапі.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дубрівний П. Культурно-просвітня робота в таборі Фрайштадт / П. Дубрівний // «Союз визволення України»: 1914–1918. – Відень; Нью-Йорк, 1979. – 197 с.
2. Животко А. Історія української преси / А. Животко. – Мюнхен, 1989–1990. – 334 с.
3. Коваль Р. Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею: Історичний нарис / Р. Коваль. – Вид. 2, випр. і доп. – Вінниця, 2012. – 472 с. – (Серія «Отаманія ХХ століття»).
4. Лавров Ю.П. «Союз визволення України» / Ю.П. Лавров // Енциклопедія історії України. – К., 2012. – Т. 9. – 944 с.
5. Пам'яткова книжка «Союза визволення України» і Календарь на 1917 рік. – Відень, 1917. – 388 с.
6. Патер І. «Союз визволення України»: спроба консолідації національно-демократичних сил. Історичний нарис / І. Патер. – Львів, 1998. – 38 с.
7. Патер І. «Союз Визволення України». Проблеми державності і соборності / І. Патер. – Львів, 2000. – 346 с.
8. Патер І. «Вісник Союзу визволення України» / І. Патер // Енциклопедія історії України. – К., 2003. – Т. 1. – 688 с.
9. Сімович В. Шевченків заповіт і 1914 рік / В. Сімович // Пам'яткова книжка «Союза визволення України» і Календарь на 1917 рік. – Відень, 1917. – 388 с.
10. Союз визволення України: 1914–1918. – Відень; Нью-Йорк : Вид-во «Червона калина», 1979. – 197 с.
11. Срібняк І. Матеріали «Вісника Союзу визволення України» (1914–1918) як джерело з історії таборів полонених українців у Німеччині та Австро-Угорщині / І. Срібняк // Українська преса за межами України: матеріали науково-теоретичної конференції / [Упоряд. Сидоренко Н.М.]. – К., 1996. – С. 29–36.
12. Срібняк І. Діяльність «Союзу Визволення України» серед полонених старшин-українців царської армії в таборах Німеччини й Австро-Угорщини (1915–1918 рр.) / І. Срібняк. – К., 1996. – 47 с.

Стаття надійшла до редколегії 20.10.2014.

Оксана Супронюк

Журнал «Вестник Союза освобождения Украины» (Вена, 1914–1918) как фактор становления государственности Украины.

Статья освещает страницы истории украинского эмиграционного журнала «Вестник Союза освобождения Украины», который выходил в Вене в 1914–1918 гг., и стал одним из факторов становления государственности Украины периода Первой мировой войны.

Ключевые слова: зарубежная украиника, украинский эмиграционный журнал, Первая мировая война, становление государственности.

Oksana Suproniuk

The Periodical The Herald of the Union for the Liberation of Ukraine (Vienna, 1914–1918) as the Factor of the Establishment of Ukraine's Sovereignty.

The article sheds light on the history of the Ukrainian emigration periodical The Herald of the Union for the Liberation of Ukraine printed in Vienna in 1914–1918. The author argues that this periodical became one of the factors of establishment of Ukraine's sovereignty during World War I. Within four years of functioning the Herald served as a major source of information about activities of the organization which aimed to solve the Ukrainian national question on the behalf of Ukrainian people, to liberate them from the oppression and to stop territorial encroachment of other countries. Since the day of its establishment the Union set a goal for restoring Ukrainian statehood, taking foreign policy fence-mending measures and beginning a diplomatic intercourse on the international level.

Key words: Ukrainian emigration periodical, World War I, establishment of sovereignty.